

Ósjónligt - tað sæst ikki á skræðuni, hvussu hon stríðst

Vælkomin til skeið í ADHD / ADD

6/6 týskvöldum kl. 19:00-21:30

Evni í dag

Fakfólk - relación, og foreldur, sum resursa
Rættindir og lógir
Samannamtøka

Skrá

19:00-19:30 Foreldur resursur

19:30-20:00 Spurningar og prát

steðgur í 15.min

20:30-21:00 Samanumtøka

21:00-21:30 prát & spurningar

Stoðan í dag

hjá börnum við ADHD/ADD

Ein minni partur fær **útgreining og röttu hjálp**
-resursusterk foreldur // tilvildin ræður!

Ein stórir partur **fær onga hjálp**
-fáa ekki bestu lívstreytirnar, sum tey kundu!

Ein minni partur **Alt ov seina hjálp**
- Börn, sum verða ávíst umvegis barnaverndina

Málið

“Eina skipan, sum loftar øllum børnum við ADHD og øðrum diagnosum!”

Rættin til ADHD/ADD

Rættin til ADHD / ADD

- Týdningurinn av tíðliga hjálp
- Leikluturinn hjá foreldrunum

Títtleiki

Danmark 3-4%

Ísland 7-10%

WHO 5%

Føroyar ??

1-2 børn í hvørjum flokki !!

(50-65% lúka ikki treytirnar fyri kriteriuni, tá tey gerast vaksini!)

Hvussu tosa vit um ADHD

+ Neuropsychiatrikt órógv

÷Sjúka

÷Brek

÷Tarn

÷Ólag

÷Sálarsjúka

+ Atferðarórógv

+órógv

Samfælagsøkonomiskur týdningur

Nyt fra

September 2014

ROCKWOOL® FONDENS FORSKNINGSENHED

ADHD koster ubehandlet knap 3 mia. kroner om året

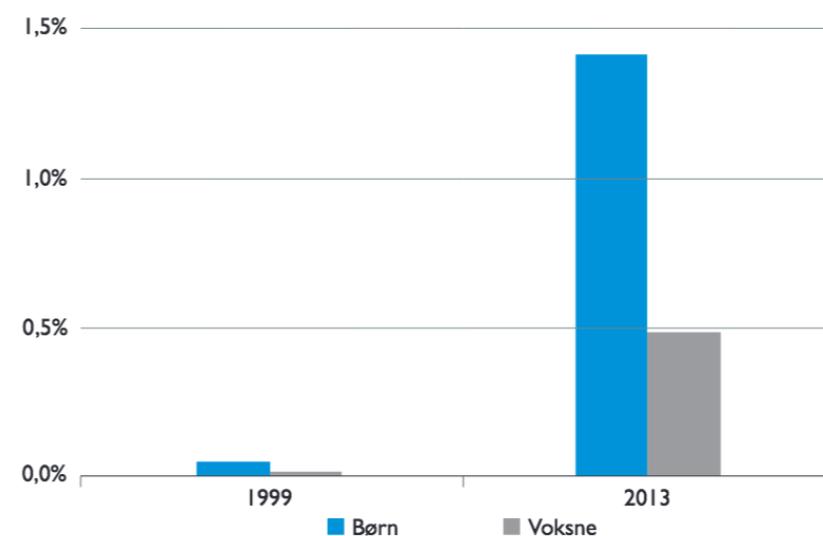
– prisen pr. individ for de lidt sværere tilfælde er på knap 150.000 kroner om året

For første gang – nogen sinde – bliver der sat kroner og øre på, hvilke omkostninger ADHD ubehandlet påfører den enkelte og samfundet. Den samlede pris er på 2,8 mia. kr. om året, hvilket er knap 150.000 kr. pr. individ. Prisen er målt for mennesker, der først er blevet diagnosticeret som voksne. Det er således prisen, når der ikke gøres noget ved lidelsen, beregnet for den gruppe, der er hårdt nok ramt til, at lidelsen opdages.

Det viser en analyse, som en forskergruppe bestående af forskere fra Copenhagen Business School (CBS), Aarhus Universitetshospital og University of Nottingham har gennemført for Rockwool Fondens Forskningsenhed. I analysen medregnes alle, der har fået konstateret ADHD, dvs. har en diagnose eller modtager ADHD-medicin, og hvor lidelsen således har været tydelig nok til, at den blev opdaget.

FIGUR 1

Andel personer, der har fået ADHD-medicin

Note: ADHD-medicin vedrører ATC-koderne N06BA04, N06BA09, N06BA12. Børn er defineret som 0-19-årige.

KILDE: WWW.MEDSTAT.DK SAMT WWW.STATIKBANKEN.DK:TABEL BEF1A, BEF1A07 OG FOLKI.

ADHD koster det offentlige dyrt

TABEL 3

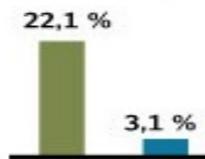
Offentlige omkostninger ved ADHD i 2010, når der sammenlignes med søskende (kr. pr. person)

Overførsler	Kontanthjælp	-7.746
	Sygedagpenge	-28.133
	Førtidspension	-11.969
	Skat	-30.561
Trafik og kriminalitet	Trafikulykker	-4.328
	Kriminalitet	-2.389
Anbringelser	Anbringelser	-4.097
	Forebyggende tiltag	-1.142
Uddannelse	Uddannelse	-61
	SU	115
Sundhed	Sygehuse	-252
	Alment praktiserende læger	-1.492
	Speciallæger	-563
	Psykologer	-2.041
	Andre læger	-256
	Udgifter til receptpligtig medicin	-6.114
Samlede offentlige omkostninger		-101.028

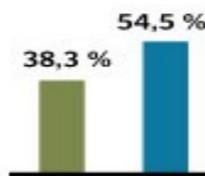
KILDE: ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED

Lívsgóðska

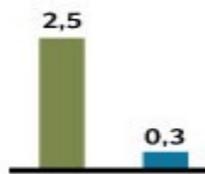
 Andel af børn med ADHD fjernet fra eget hjem i forhold til børn uden ADHD.

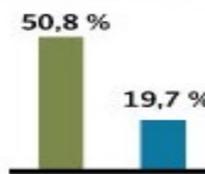
 Andel udelukkende med afsluttet 9. klasse.

 Antallet af komorbide psykiatriske diagnoser*

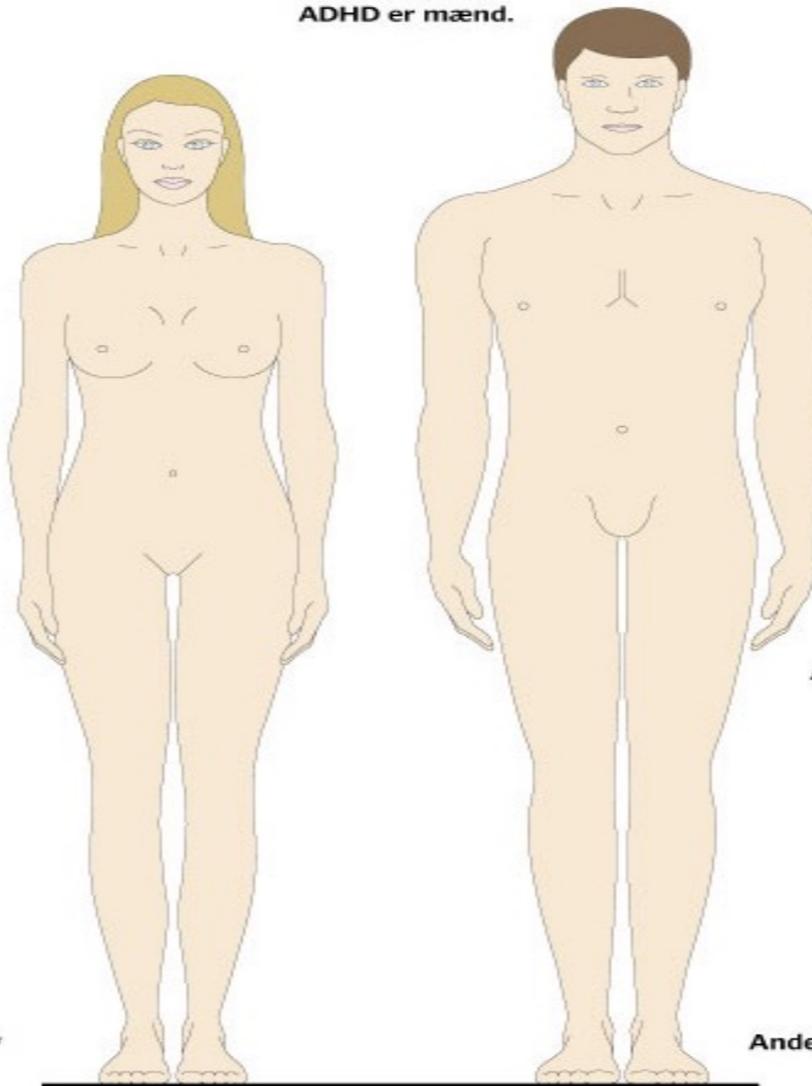

 Antallet af domme eller bøder. **

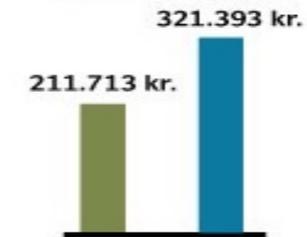
 Voksne med ADHD
 Voksne uden ADHD

59,3 pct.
af voksne med ADHD er mænd.

49,1 pct.
af voksne med ADHD har først modtaget diagnosen efter det 31. fødselsår.

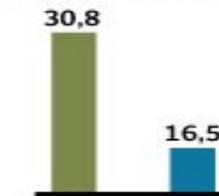
 Årsindtægt i forhold til resten af befolkningen

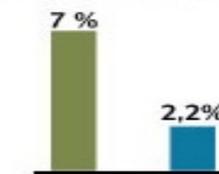
 Medicinudgifter

 Antal af ydelser i primærsektor

 Andel, der har været i en trafikulykke. ***

* Psykiatriske diagnoser per person. ** Andel af personer, der er blevet dømt mindst en gang. *** Antal, der har været involveret i mindst en trafikulykke
Kilde: Costing Adult Attention Deficit Hyperactivity Disorder, Oxford University Press 2015. Tallene gælder for personer på 65 år og under. Kildematerialet angiver priser i euro. De er omregnet til danske kroner ved kurs 7,46.

Paradigmuskifti

Í dag hava vit vitan og viðgerð, at hjálpa hesum bólkinum, sum vit ikki høvdu fyrr!

Trupuleiki : óviðgjørt ADHD/ADD gevur nógv verri lívsgóðsku

Loysn: tíðliga viðgerð, gevur somu lívsgóðsku, sum onnur

Hóttan: neiligi hugburðurin til diagnosuna, berøringsangst og alt ov long útgreiningartíð/skipanarfeilir

(50-65% lúka ikki treytirnar fyri kriteriuni, tá tey gerast vaksin!)

Diagnosin fyrir barnið

- Börn við ADHD/ADD kenna seg öðrvísi og einsamöll
- Tey fáa lágt sjálfsvirði og akkumulerandi avbjóðingar!

- Diagnosin gefur forkláring
- Fatanarráttu at skilja seg sjálfvan
- Viðgerð, ið munar
- Amboð og hjálp til at læra strategiir
- Hjálparráð, fyriskipanir, serflokkar v.m.
- Minni einsemi, verða partur av einum felagsskapi

- Við diagnosini fáa tey góð útlit og javnbjóðis möguleikar, men tað krevur hart arbeiði

Diagnosin fyrir barnið

- Börn við ADHD/ADD kenna seg öðrvísi og einsamöll
- Tey fáa lágt sjálfsvirði og akkumulerandi avbjóðingar!

- Diagnosin gefur forkláring
- Fatanarráttu at skilja seg sjálfvan
- Viðgerð, ið munar
- Amboð og hjálp til at læra strategiir
- Hjálparráð, fyriskipanir, serflokkar v.m.
- Minni einsemi, verða partur av einum felagsskapi

- Við diagnosini fáa tey góð útlit og javnbjóðis möguleikar, men tað krevur hart arbeiði

TAÐ KREVUR AT TEY VITA TAÐ

“Börn gera tað so
gott, sum tey
kunnu.

Annars mugu vit
vaksnu hjálpa
teimum við at
kunna.

Amerikanski barnasálarfrøðingurin
Ross Green

“Børn og ung við
ADHD vita væl hvat
tey skulu. Tey hava
bara so trupult
við at gera tað tey vita.”

“Foreldur gera tað so gott,
sum tey kunnu.
Annars mugu tey rundanum hjálpa
teimum við at kunna”

ADHD felagið

Foreldur

at börnum við ADHD/ADD siga:

- Kenna seg skeiv, fordómd, hjálparsleys, misskilt og einsamöll

- Vanligt uppdragilsri riggar ekki!

“Hví gert tú ekki bara so”

“Curling - mamma”

“Oyðilegur barnið, við at forkela”

STRESS - KONFLIKTIR - SORG
og eskalerandi trupuleikar

Foreldur

ADHD sernámsfrøði og meistringstrategiir eru ikki í posanum frá storkinum, tí muga fakfólk:

Relatióin góð relatióin er **treyt** / *ADHD foreldur ofta misskylt*

Relatióin dúvar á fakligu vitaninina hjá starvsfólkunum

Manglandi faklig vitan:

Skapar misskiljingar, mistulkingar, misálit, mistonkiligheit

- **missir** samstarvið við foreldurini = barnavernd

Foreldur

ADHD sernámsfrøði og meistringstrategiir eru ikki í posanum frá storkinum, tí muga fakfólk:

Týðningarmesta er:

Stuðul møta og stuðla teimum í tí tey megna

Rós gera tað tey megna, **við tí tey hava!**

Harnæst

Hjálp greina avbjóðingarnar, seta orð á og skilja

Lívlanga læring strategiir, skapa forútsigiligheit og karmar

Uppbygging geva foreldrunum meir **at megna við**

Familjuráðgeving óheft

Góða relatióin

millum stovn og foreldur
-seta orð á tað torføra!

SSP “TÍTT” er eitt gott amboð:

Trivnaðarskjal tryggjar tíðliga hjálp

Samskiftisskjal tryggjar kontinuitet og góða
relatióin

Samrøðuskjal ger tað lættari at koma runt um
øll evnir og seta orð á tað torføra

Álit : skjalið má ikki misnýtast!

Öll börna hava rætt til ein góðan dag

Hann skapa vit í felag!

Barnevern- guiden

Barnevernsguiden
er skrevet og utgitt av

ADHD NORGE

Barnehageguiden

Barnehageguiden
er skrevet og utgitt av

ADHD NORGE

LÆRERGUIDEN

Tilrettelegging for elever med ADHD i skolen.
En guide til lærere i grunnskolen og i
videregående skole.

ADHD
NORGE

Rættindir / Lógir

- ADHD heimaráðgeving
- Hjálpartól: <https://www.av.fo/>
- <http://www.bvs.fo/barnaverndarstovan/fyribyrgjandi-fyriskipanir/doemi-um-fyribyrgjandi-fyriskipanir>
- Sosiala Deild, Kommunan: <https://logir.fo/Logtingslog/18-fra-08-03-2005-um-barnavernd-sum-seinast-broytt-vid-logtingslog-nr-50-fra-8>
- Lesi og skrivitøkni, rætt til Ljóðbókasavnið Nota og CD orð (skriviforrit)
 - <https://nota.dk/services/hvilke-elever-kan-blive-medlem-af-nota>
CD orð
- <https://www.sernam.fo/>
- Serflokkar: <https://logir.fo/Kunngerð/24-fra-19-03-2019-um-at-skipa-serligan-skula-ella-undirvisingartilbod>

Skúlatilboð kring landið

- <https://www.ummr.fo/fo/arbeidsoki/utbugving-og-gransking/folkaskulin/naemingatalid-i-folkaskulanum/>

Í Havn

- Serflokkurin í Hoyvík -15 næmingar
- 1-3 Tilboð Eysturskúlin (barrakkin í Hoydølum) - 8 næmingar
- 4-10 Tilboðið í Argjaskúla (Guli skúli) Hoyrir til SáF -47
- Lopfjølín í Margarinfabrikkini - umleið.8 eldri næmingar
- Skúlin á Trøðni

Førleikastovur

Fólkaskúlalógin § 24 Stk. 3. *Førleikastovur verða skipaðar at samskipa arbeiðið hjá serlærarum, lesivegleiðarum, akt-lærarum, støddfrøðivegleiðarum og øðrum starvsfólkum við serútbúgving, sum veita námsfrøðiliga og sernámsfrøðiliga ráðgeving og undirvísing.*

Leinki til kunngerð um førleikastovur <https://logir.fo/Kunngerd/95-fra-02-07-2019-um-forleikastovur>

Førleikastova skal sambært kunngerðini samskipa námsfrøðiligu og sernámsfrøðiligu førleikarnar og átøkini í skúlanum, menna læruumhvørvið og menningarumhvørvið í skúlanum, miða eftir, at næmingarnir fáa neyðuga hjálp so tíðliga sum gjørligt, samskipa og gagnnýta servitanina, umframt at menna eitt gott læruumhvørvi og námsfrøðilig amboð og mannagongdir. Førleikastovan skal menna eitt næmingalagað og innkluderandi skúlaumhvørvi, har allir næmingar fáa møguleika at mennast og læra, og fáa høvi at vera virknir í felagsskapinum.

Førleikastovan fær tímajáttan eftir næmingatali í skúlanum, og tímarnir eru til SSP, AKT, lesivegleiðing, støddfrøðivegleiðing, serlærara, orðblind, fyrisiting og uppgávurætting. Tímarnir til uppgávurættingin er til tær kanningar, sum førleikastovan ger.

AKT – Atferð Kontakt Trivnaður: AKT-lærari arbeiðir við trivnað og fyribyrging av happing.
Serlærari: sernámsfrøðilig átøk, tilfar, hjálpartól o.a. til næmingar ið hava tørv á hesum.
Lesivegleiðari: samskipa arbeiði skúlans við lesimening.
Støddfrøðivegleiðari: seta í verk styttri undirvísingarátøk og menningarátøk í støddfrøði.
Orðblindalærari: undirvísa næmingum við orðblindatrupulleikum, gera yvirlitiskanningar og einstaklingakanningar av næmingum í 3. flokki.

Miðfirraðir tímar

Miðfirraðu tímarnir til skúlarnar eru 24% av næmingatalinum, hetta tímatalið verður so brúkt til serøkið og til aðrar tímar t.d. tvílærarar í ymsum lærugreinum. Teir miðfirraðu tímarnir til serøkið verða lagdir til rættis saman við førleikastovuni, ið hevur vitanina á økinum og dugir best at meta um, hvussu játtanin skal brúkast. Teir miðfirraðu tímarnir til serøkið verða m.a. brúktir til eykalærara ella stuðlar inni í flokkunum, til smærri bólkar, til si-venjingar og til lesi- og rokniskeið. Summir skúlar brúka meginpartin av tímunum inni í flokkunum og hava so móguleika at gera størri og minni bólkar. Í onkrum føri eru bólkarnir býttir eftir førleikastigi, og í øðrum førum eru bólkarnir blandaðir, og næmingar á ymsum førleikastigum eru í sama bólki.

2019. 93 stuðlar inni í fólaskúlanum
42% ófagglærdir restin námsfrøðingar og lærarar

Miðnám

- Set x í umsóknarblað fyri SERNÁMSFRØÐILIGA HJÁLPA
- Næmingataænastan ger virkisætlanir, fyri hvønn einstaka næmingin
- Rundvísing áðrenn skúlabyrjan
- Longd tíð til próvtøkur / sita í smærri eidum
- Sáláfrøðing / Bólk
- Lektíuhjálp
- Hjálparamboð so sum lesi og skrivitøkni, oyraþúffar, avskerming v.m.
- Tillagað skema, longda lestrartíð

Serbreytir á Glasi/Kambsdali/Vági

Gott og annað tilfar

- [Poddvörp á ADHD.fo](#)
- [Framlögur á ADHD.fo](#)
- Framlögur og kunning á [heimasíðuni hjá Sjúkrahúsverkinum](#)
- [Datvarpið](#) hjá Bláa krossi (DAT = Dialektisk atferðarterapi)
- [Sernám](#)
- [ADHD Danmark](#)
- [ADHD Norge](#)
- [ADHD Ísland](#)

ADHD
FELAGIÐ

ADHD
FELAGIÐ